

Innhold

Forord	15
Kapittel 1	
Lokalsamfunn i perspektiv	17
<i>Marit S. Haugen og Mariann Villa</i>	
Hva er et lokalsamfunn, og hvordan kan det forstås?	18
Lokalsamfunnsstudier i bygd og by	20
Lokalsamfunn i det moderne	21
Lokalsamfunn i politikk og utviklingsarbeid	22
Ulike tilnærminger til lokalsamfunn	23
Lokalsamfunn og lokale institusjoner	25
Attraktive lokalsamfunn - myter og realiteter	27
Lokalsamfunn og næringer i omstilling	28
Lokalsamfunn som arena for mangfold og integrering	29
Avslutning	30
Referanser	31
Kapittel 2	
Lokalsamfunn som sted - hvordan forstå tilknytning til bosted?	34
<i>Nina Gunnerud Berg</i>	
Lokalsamfunn som sted	35
Stedstilknytning og stedstilhørighet	38
Sosiale relasjoner og stedstilknytning	40
Materialitet og stedstilknytning	41
Fortid, minner og stedstilknytning	43
Stedstilknytning som følelse og affekt	45
Lokalsamfunnet - et bosted med forskjeller og likheter og et sted av betydning - noen avsluttende betraktninger	47
Referanser	48

Kapittel 3

Lokalsamfunnsomgrepet, antropologen og lagnaden til det lokale	53
<i>Mary Bente Bringslid</i>	
Kritikk av lokalsamfunnsomgrepet	56
Globalisering	58
Reifisering og representasjon	60
Frå gard og bygd til lokalsamfunn og nærmiljø	61
Lokalsamfunn – eit modernitetens smertepunkt?	63
Det lokale	65
Myte og fagleg omgrep	68
Referansar	69

Kapittel 4

Fiskeværet – Et åpent og foranderlig lokalsamfunn	72
<i>Siri Gerrard</i>	
Kort om den lokale konteksten og metode	73
Begreper og perspektiver i studier av lokalsamfunn	75
Aktør- og feltanalyser i studiet av lokalsamfunn	75
Translokaltet og translokale relasjonar i studiet av lokalsamfunn	76
Fiskevær, aktører og dynamiske sosiale felter – eksempler fra etterkrigstida og 1970-åra	78
Fiske – et mannsdominert sosialt felt med stor utstrekning	79
Kvinnerens aktivitetar i overlappende og utstrakte sosiale felter	79
Fiskebruket: et møtested for lokale og utenom-lokale aktører	81
Lokale lag og politikk	82
Etterkrigstiden: lokale og vidtrekkende sosiale felter	82
Fiskevær og translokale relasjonar – eksempler fra 2000-tallet	83
Lokale og translokale innbyggere og næringsdrivende i små hushold ..	84
Translokale og transnasjonale avtaler legger føringer for lokale praksiser	86
Translokale lag og foreningar	86
2000-tallet: det translokale og mobile lokalsamfunn	87
Longitudinelle studier, samfunnsendringar og analytiske endringar	89
Avslutning	91
Referansar	92

Kapittel 5

Attraktive lokalsamfunn - hva er det og for hvem? 95
Hans Kjetil Lysgård og Jørn Cruickshank
 Innledning 95
 Hvordan studere idéen om det attraktive lokalsamfunn 96
 En diskursiv tilnærming til steds- og lokalsamfunnsstudier 100
 Fire lokalsamfunn på Agder 101
 «Narrativ attraktivitet» på Agder 103
     En bostedsdiskurs 103
     En autonomidiskurs 104
 Agonismer i forståelsen av attraktive lokalsamfunn 106
 Konklusjon - å planlegge det attraktive stedet 111
 Referanser 113

Kapittel 6

Kan bønders praksisfellesskap være lokalsamfunn? - En refleksjon 115
Gro Follo
 Bønder i norske lokalsamfunn 117
 Bønders praksisfellesskap 119
 En Rosch-inspirert kategoriseringsgranskning av hva lokalsamfunn er 121
 I hvilken forstand er bønders praksisfellesskap lokalsamfunn? 127
 Noen avsluttende kommentarer 130
 Referanser 131

Kapittel 7

Lokalsamfunn - mot alle odds? 134
Nils Aarsæther
 Innleiing 134
 Kva legg vi i omgrepet «lokalsamfunn»? 135
 Er lokalsamfunn ein institusjon? 137
 Ulike typar lokalsamfunn 137
 Støtte frå andre institusjonar? 141
 Til Fredrikstad - og Rekustad! 144
 På sporet av... 147
 Konklusjon 149
 Referansar 150

Kapittel 8

Uttynningssamfunnet – 25 år etter	152
<i>Kristian Aasbrenn og Kjetil Sørлие</i>	
1989-artikkelen. Innholdet og budskapet	153
Nyanseringer: De fire arketypene	157
Befolkning og bosetting. Traff uttynningshypotesen?	158
Samfunn i krise? Traff utarmingshypotesen?	161
Å leve med befolkningsnedgang – utarmingens motkrefter	166
Nasjonale politiske og økonomiske rammebetingelser:	
Velferdsstatens vekst	167
Samferdsel og teknologiske rammebetingelser: The death of distance	168
Lokale aktørers tilpasnings- og innovasjonsevne	170
Det dynamiske uttynningssamfunnet	171
Nye 25 år med uttynning? Med eller uten utarming?	173
Referanser	175

Kapittel 9

Lokalsamfunn til kamp for skulen	177
<i>Mariann Villa</i>	
Kva skjer når lokalsamfunn mister skulen?	178
Perspektiv på skule og lokalsamfunn	180
Datamaterialet	181
Skulen betyr alt	184
Samlingspunktet	184
Året rundt, på tvers av generasjon og gjennom livsløpet	185
Tilhøyrsløp og deltaking	187
Attraktivitet	188
Noko meir enn skule: Integriteten til lokalsamfunnet	189
Denne skulen og dette lokalsamfunnet – og dei som er større	191
Sentraliseringskostnader	192
Referanser	195

Kapittel 10

I samme båt og øser for livet – forholdet mellom lokalsamfunnet og de minste dagligvarebutikkene	198
<i>Lars Julius Halvorsen og Finn Ove Båtevik</i>	
Introduksjon	198
Distriktsbutikken som foretak og kollektivt gode	199
Gratispassasjerproblemer, sosial innleiring og kollektiv handling	199

Datagrunnlag	201
Hvilken betydning har forholdet mellom butikken og lokalsamfunnet for utviklingen til de minste distriktsbutikkene?	202
Distriktsbutikken som moderne landhandel og mikrosørvissenter	203
Butikkdrivere som tar ansvar for lokalsamfunnet	204
Lokalsamfunn som slutter opp om butikken	206
Når samspillet svikter	207
Skjebnefellesskapet mellom bygda og butikken	209
Diskusjon	211
Referanser	214

Kapittel 11

Idrettslaget som markør for lokalsamfunnsidentitet	216
---	------------

Arve Hjelseth

Innledning	216
Idretten og lokalsamfunnet	218
Fortellinger og formative perioder: Analysestrategi	220
Første formative periode: Etablering og suksesshistorier	223
Andre formative fase: Barne- og ungdomsidretten kommer til Hjelvik	227
Tredje formative periode: Reetableringsfasen: 2004-	230
Avsluttende kommentarer	232
Referanser	234

Kapittel 12

Når døde grenser våkner	235
--------------------------------------	------------

Kommunen som lokalsamfunn i asynkron regionalisering

Svein Frisvoll, Norsk senter for bygdeforskning

Introduksjon	235
Metode	236
Kommunen - en territoriell fellesskapsarena	237
Territoriell re-skalering	238
Porøse grenser	239
Institusjonalisering av nye kommuner, de-institusjonalisering av gamle kommuner	240
Case: Nesset kommune	241
Kort historisk sveip	241
Samtid	243
Institusjonalisering og de-institusjonalisering i Nesset	245
Kommunen: kamparena for innflytelse over fellesskapets ressurser	245

Den politiske kraften i identitet – det som er vårt er vårt	248
Asynkron regionalisering – grenser som «går igjen»	251
Grensen som ikke helt forsvant	252
Fortsatt politisk kraft i avviklede grenser	253
Kan døde grenser legges døde en gang for alle?	255
Avslutning	257
Referanser	257

Kapittel 13

Relasjonelle kvaliteter i bygd og by: Stereotypiene møter innbyggernes erfaringer .....

.....	260
<i>Maja Farstad</i>	
Lokalsamfunnet som kontekst	261
En utjevning av forskjellene mellom bygd og by	262
Stadig eksisterende forestillinger om bygd og by	264
Lokalsamfunnsundersøkelsen 2013	265
Kvantiteten av sosial omgang i norske lokalsamfunn	268
Rurale relasjonelle stereotyper til revisjon?	272
Urbane relasjonelle stereotyper til revisjon?	275
Systematiske, men til dels små forskjeller mellom bygd og storby	278
Referanser	280

Kapittel 14

Velkommen til bygda? .....

Tilflyttingsarbeidets tvetydighet

Gro Marit Grimsrud og Finn Ove Båtevik

Mål og mening i tilflyttingsarbeidet	284
Det gode liv på landet	286
Bofasthetsidealet	288
Ubetinget kjærlighet til tilbakeflytterne	289
Alle som lover evig troskap er velkomne	291
Uforpliktende, korte forhold	293
De uelskede og oversette	294
Idealer og utfordringer	295
Bygda – en klubb for de bofaste?	298
Referanser	300

Kapittel 15

Lokalsamfunnets betydning for eldre i bygd og by 303
Arild Blekesaune og Marit S. Haugen

Sosial deltakelse og inkludering 304

Om undersøkelsen og utvalget 306

Fornøydhet med tjeneste- og servicetilbudet i bostedskommunen 309

Sosial tilhørighet og sosialt nettverk i lokalsamfunnet 310

    Sosial tilhørighet 310

    Sosialt nettverk i lokalsamfunnet 312

    Opplevelse av trygghet i lokalsamfunnet 313

Eldres aktivitet og engasjement i lokalsamfunnet 314

Trivsel med bostedet 315

Vi samler trådene 316

Referanser 319

Kapittel 16

Gruvebyen Bjørnevatn: Industrisamfunn, omstilling og lokalsamfunn 322
Halldis Valestrand

Bjørnevatn – «noe for seg selv»? 322

Ensidige industrisamfunn som lokalsamfunn 324

Gruvebyen 327

Bjørnevatn i «gullalderen»: gjenreisning, klassesamfunn og mannssamfunn 329

Omstillingssamfunn 332

Alt til Kirkenes? 333

Reindustrialisering og nye diskurser 334

Fortid, anerkjennelse og tilhørighet 336

Stadig «noe for seg selv»? 339

Referanser 341

Kapittel 17

Søkelys på globaliseringsprosesser i Frøya og Midtre Gauldal 345
Reidar Almås

Frøya: Frå fråflyttingsområde til utstillingsvindu på kysten 346

Oppdrettsnæringa veks fram på Hitra og Frøya 348

Deregulering, strukturendringar og globalisering i havbruksnæringa 349

Krise og omstilling fører til ulike utviklingsbanar i Hitra og Frøya 350

Korleis dei ressursbaserte øysamfunna kom seg ut av stivhengnad 352

Fjellbygda Budal med ryggen mot veggen 353

Jord- og skogbrukskommunen Midtre Gauldal omstiller seg til nyeproduksjonsmåtar	354
Norsk Kylling – eit industrieventyr nesten for godt til å vera sant	355
Frå bygdebasert gründerkapitalisme til integrert matindustri på 25 år	357
Den norske modellen under press frå nye produksjonsmåtar	358
Lærdomar	360
Konklusjonar	362
Referansar	365

Kapittel 18

Mot et kaldere bygdesamfunn?	367
---	-----

Landbruket som samholdsøkonomi

Stig S. Gezelius

Den moderne tida: Landbruket effektiviseres, bygdesamfunnet endres	367
Spesialisering, penger og sosial avstand: Hva teoriene sier	370
Om å sammenligne nåtid og fortid: Refleksjon om metode	372
Landbruket og bygdesamfunnet i dag	373
Bonden i bygda: en økonomisk aktør med sosialt fotfeste	373
Bygda: et marked naboer imellom	375
Betaling og samhold i den lokale økonomien	381
Mot et kaldere bygdesamfunn?	385
Sluttbetraktning: Er samholdsøkonomi mulig i moderne samfunn?	387
Referanser	388

Kapittel 19

Løvlia mellom drabantbygd og hypermangfold	391
---	-----

Thomas Hylland Eriksen

Løvlia	393
Hypermangfold og nettverkstyper	395
«Drabantbygda vår»	398
Løvlia og den arketypiske småby	401
Grenser og gråsoner	404
Referanser	407

Kapittel 20

Lokalsamfunnet som integreringsarena	410
---	-----

Marit Aure, Anniken Førde og Tone Magnussen

Innledning	410
Herøy med bredt perspektiv på integrering	411

Sted som sammenvevde møtesteder	412
Nye og etablerte møtesteder	415
Rundt lunsjbordet på fabrikken	416
Innflytterdag og tilflytterfest	418
På babyklubb	420
Møtestedet	422
Forholdet mellom sosial og økonomisk integrering	424
Å skape stabilitet gjennom mobilitet	426
Referanser	428

Kapittel 21

Jeg føler meg båret frem	430
---------------------------------------	------------

Lokalsamfunnets betydning i innvandreres fortellinger om å starte egen virksomhet

Mai Camilla Munkejord

Et økende antall innvandrere starter egen virksomhet	431
Nyere perspektiver på lokalsamfunn og ruralt innvandrereentreprenørskap	432
Lokalsamfunnet	432
Innvandrereentreprenørskap som geografisk lokaliserte prosesser	434
Kort presentasjon av metode og av deltakerne i studien	436
Informantenes oppstartshistorier med vekt på lokalsamfunnets betydning	437
Å føle seg båret frem	437
Alle gamle folk liker russere her	439
Folk har tatt godt imot både varene og tjenestene mine	440
Det viktigste for meg er å skape trivsel for andre flyktninger	440
I perioder har jeg nesten hatt for mange kunder	441
Romlig forankring i nord	442
Avslutning	444
Referanser	445

Om forfatterne, alfabetisk rekkefølge	447
--	------------